

تعاونی‌های صنایع دستی می‌توانند پوشش‌دهندگان خوبی باشند و در قالب شرکت‌هایی در پوشش‌های مختلف بحث بیمه را مطالبه کنند. از این منظر هم تا به امروز نگاه مثبتی ندیده‌ایم؛ یعنی معاونت صنایع دستی وزارت میراث نگاهی را که باید به تعاونی‌ها داشته باشد، ندارد. نزدیک به ۳۰ اتحادیه استانی در حوزه صنایع دستی داریم که صرفاً یک نمایش ساده و وجودشان تنها روی کاغذ است. در صورتی که اتحادیه‌ها می‌توانند در قالب شرکت در بحث بیمه، صادرات، تأمین سرمایه و ارایه و نظارت بر مجوز کمک معاونت صنایع دستی باشند.

●●● خود اتحادیه‌ها زیرساخت نداشتند یا معاونت تمایلی برای همکاری ابراز نکرده است؟

نگاه کلی دولت در بخش تعاونی‌ها بسیار ضعیف است؛ آن هم نه در صنایع دستی که در تمامی بخش‌ها.

●●● از قول و قرارهای دولت درباره صنایع دستی گفتید؛ به طور مشخص در کدام موارد وعده‌هایی داده شده بود؟

ابتدا مبحث بیمه بود و همچنین ارایه کمک هزینه و دادن اعتبارات به‌هنگام با بهره پایین و همچنین پشتیبانی صادرات و موارد دیگری که خیلی درباره آنها ادعا شده اما تا امروز اتفاقی نیفتاده است. خیلی از فعالان در حوزه صنایع دستی با سرمایه‌های خودجوش و هزینه‌های شخصی دست به شناسایی و احیا و توسعه رشته‌های مختلف صنایع دستی زده‌اند.

دولت نقشی در شکل‌گیری کار آنها نداشته است بلکه با سرمایه شخصی خودشان دست به فعالیت زده‌اند.

●●● صنایع دستی هم مثل هر حوزه دیگری از همه‌گیری کرونا تأثیر پذیرفت. از زمان ورود کرونا، پیش از نوروز ۹۹، تا به حال چه میزان خسارت به این حوزه وارد آمده است؟

افتضاح؛ از یکم اسفند کاملاً متوقف شدیم و تا الان هم اوضاع به همین منوال است. فرصت عید را به طور کامل از دست دادیم و از نیمه بهمن که بحث کرونا پیش کشیده شد و ابتدای اسفند ماه اعلام قطعی شد تا به امروز نمایشگاهی نداشتیم و فروشگاه‌ها هم هنوز به طور نصفه و نیمه فعالیت می‌کنند. برای کارگاه‌هایی که کار گروهی داشتند کار عملاً غیرممکن شده است و برخی از تولیدکنندگان هم به بیماری جدید مبتلا شده‌اند. همه اینها را در نظر بگیریم اما صنایع دستی با مشکلات خود پیر شده است. کرونا برای دنیا معضلی جدید بود اما برای فعالان صنایع دستی ایران مرحله‌ای دیگر از دشواری‌های شرایط کاری‌شان بود؛ زیرا تجربه‌های بدتر از این را هم از نظر اقتصادی داشته‌ایم. فرق کرونا این بود که مستقیم با جان انسان‌ها کار داشت. البته تا امروز تلاش‌های زیادی در حوزه فضای مجازی شده و هماهنگی‌های بسیاری برای شکل‌گیری کمپین‌ها برای حمایت از صنایع دستی شده است. اگر شرایط کاری این باشد که پیش‌بینی باقی ماندن کرونا تا دو سال آینده هم وجود دارد، همین آتش است و همین کاسه و نمی‌توان دست روی دست گذاشت؛ آن هم وقتی که کرونا شرایط اقتصادی ما را به ورطه نابودی کشانده است.

●●● به نظر شما فروش محصولات از فضای مجازی تا چه حد می‌تواند راهگشا باشد؟

قاعدتاً فضای مجازی ابزار خوبی است و دست کم توانستیم میزان ضرر شب عید را با اینستاگرام و سایت‌هایی که به سرعت بازگذاری کردیم کم کنیم؛ ولی این کافی نیست.

●●● در این باره دولت قول مساعدتی به فعالان حوزه صنایع دستی نداده است؟

ستاد ملی مبارزه با کرونا یک‌سری تصمیماتی را اعلام کرده است؛ اولاً که مصیبت کرونا شامل تمام حوزه‌های اقتصادی کشور شده اما طبق تصمیمات انتحاری که در ستاد ملی مبارزه با کرونا گرفته و ابلاغ هم شد از طریق وزارت تعاون سامانه «کارا» آمد و پشت‌کار قرار گرفت و قرار بر این شده که تمامی کسب‌وکارهای خسارت‌دیده وارد سامانه کارا شوند و خود را معرفی و ثبت خسارت کنند. ما در این حوزه آمار ثبت شده‌ای نداریم و کرونا از این جهت موهبتی بود که نداشته‌ایمان را نشان داد؛ یکی از همین نداشته‌ها آمار در تولید و صادرات بود. وقتی که آماری از تولید وجود ندارد بالطبع آماری از میزان خسارت هم نیست. در «سامانه کارا» قرار بر این بود و ما مکرراً اعلام می‌کردیم که فعالان حوزه صنایع دستی در این سامانه ثبت نام کنند اما خود همین ثبت نام مسأله داشت چون میزان خسارت تعریف نشده بود. بعد از آن از طرف ستاد مبارزه با کرونا یک تعریف حمایتی فوری با وامی دو میلیون تومانی اعلام شد که این رقم خنده‌دار است؛ با دو میلیون تومان کدام خسارت رامی‌شود جبران کرد.

●●● خسارت کرونا بر صنایع دستی شاید به همین چند ماه ختم نشود و تأثیرات بلندمدتی را هم در پی داشته باشد. پیش‌بینی شما در این باره چیست؟

بر خلاف تصور یک تعبیر یا نظریه می‌تواند این باشد که صنایع دستی جزو صنایع خرد و زودبازده هستند و همان قدر که خطر آنها را تهدید می‌کند و زود آنها را از بین می‌برد، همان قدر هم می‌توانند زود سر پا بایستند و قامت راست کنند. به همین دلیل اگر دولت با سرمایه‌های خرد و کمک‌های کوچک وارد این جریان شود با کمترین هزینه می‌تواند صنعتی را احیا کند در صورتی که صنایع سنگینی که ناگهان متوقف شده‌اند با عده‌های چندده میلیاردری هم احیا نمی‌شوند. آسیبی که در این مدت بسیار سنگین بود، هزینه وحشتناک مواد اولیه تولید است؛ یعنی مواد اولیه‌ای که یک تولیدکننده می‌توانست پیش از عید بخرد حالا به سه برابر قیمت افزایش یافته و اگر دولت نتواند درباره این روند افزایش قیمت در تهیه مواد اولیه برنامه‌ریزی و متوقفش کند خسارت بزرگ‌تری به تولیدکنندگان خواهد خورد.

خیلی از رشته‌های صنایع دستی در تأمین مواد اولیه دچار خسارات عجیب شده‌اند و احیای دوباره فعالیت آنها با این شرایط غیرممکن خواهد بود یا دست کم زمانبر است؛ زیرا محصولات تولیدشده فروش نرفته، پس اندازه‌های تولیدکنندگان هم در این چند ماه خرج شده و عملاً بوجه‌ها به صفر رسیده است. پس نمی‌توانیم توقع خرید مواد اولیه و تولید دوباره را داشته باشیم. □

خبرگزاری آنا □

گفت‌وگو با رئیس کمیسیون بانوان اتاق تعاون

احیای دوباره برخی رشته‌های صنایع دستی غیرممکن یا زمانبر است

● مشکلات بیمه‌نشدن فعالان صنایع دستی در ایام کرونا زده خود را بیشتر نشان داد

[امیرحسین احمدی] معضل تحت پوشش بیمه قرار نگرفتن تولیدکنندگان صنایع دستی این روزها پررنگ‌تر به چشم می‌آید. همه‌گیری کرونا دیگر رمقی برای کسی باقی نمی‌گذارد که بخواهد کاسه یا بشقاب، گلیم یا ساری بخرد. شب عید گذشت، فرصت مغتنم فروش صنایع دستی که عملاً به‌ره‌ای برای آنان نداشت. از سویی در این سال‌ها فعالان این حوزه تحت پوشش بیمه تأمین اجتماعی قرار نگرفتند؛ زیرا بیمه‌شدن آنها پیچ‌وتاب‌ها و ناهمواری‌های بسیاری داشت. ناهمواری‌هایی که «خاطره استاد رضایی» رئیس کمیسیون بانوان اتاق تعاون، رئیس اتحادیه صنایع دستی استان تهران و دبیر باشگاه صنایع دستی یونسکو در ایران آن را در یک جمله روایت می‌کند که صنایع دستی در این سال‌ها با مشکلات خود پیر شد و کرونا برایش اتفاقی تازه نبود. متن مصاحبه «شهروند» را با استاد رضایی در ادامه می‌خوانید.

●●● یکی از مسائلی که شاید این روزها پررنگ‌تر هم شده باشد، موانع تحت پوشش بیمه قرارگرفتن تولیدکنندگان صنایع دستی است؛ به طور مشخص این موانع چه هستند؟

متأسفانه یا خوشبختانه صنایع دستی و فرش چون در متن قانون کنار هم آمده‌اند؛ اما بیشترین اجحاف در حق صنایع دستی اتفاق افتاده است. از سال ۱۳۹۳ به صنایع دستی بیمه‌ای تعلق نگرفت و بیمه تأمین اجتماعی فعالان این حوزه به مدت سه سال کامل قطع بود؛ چون تأمین بودجه‌ای نمی‌شد. بعد از آن تلاش‌های مکرری شد و در سال ۹۶ و ۹۷ با صندوق بیمه اجتماعی کشاورزان، روستاییان و عشایر مذاکراتی انجام شد که به نظر من میانبری غیرموجه بود؛ چون شامل حال همه تولیدکنندگان نمی‌شد. این نکته بر همه روشن است که فعالان صنایع دستی همه در روستا فعالیت نمی‌کنند و متأسفانه دچار این اجحاف هستند اما به هر حال پانسمان موقتی شد با اولویت‌کسانی که با عنوان روستایی محصولات را تولید می‌کنند. از سال ۹۷ تا ۹۹ این اتفاق در قالب لایحه حمایتی صنعتگران صنایع دستی وارد مجلس و قرار شد دولت حق سهم به تأمین اجتماعی بپردازد و دکتر نوبخت هم وعده‌هایی دادند اما عملی نشد و از عددی که تعیین شده بود به یک‌چهارم رسید؛ آن هم در قالب فیلترینگی عجیب و غریب که اگر یک تولیدکننده یک روز در کارگاهش حاضر نباشد، تحت پوشش بیمه قرار نخواهد گرفت. درواقع همان کسانی هم که به صورت بسیار خرد و جزئی تحت پوشش بیمه بودند، محروم ماندند. درنهایت در پاسخ به جامعه مطالبه‌گر دولت به ما اعلام عدم تأمین بودجه کرده است. نشست‌هایی هم با سازمان تأمین اجتماعی داشتیم و آنها آب پاکی را روی دست ما ریخته و گفتند که سازمان تأمین اجتماعی خودش درگیری‌ها و مسائل مالی زیادی دارد و نمی‌خواهیم مصیبت جدیدی برای خود بتراشیم. آقای دکتر مهرداد قریب، معاون سازمان تأمین اجتماعی، آمدند اتاق تعاون ایران و در پاسخ به بنده به‌عنوان یک پرسشگر گفتند که از نظر اقتصادی در شرایط خوبی نیستیم.

●●● بحث دیگری که برای تحت پوشش بیمه قرارگرفتن فعالان صنایع دستی وجود دارد، تعیین مصادیق تولید صنایع دستی از سوی وزارت میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری است. در این باره چه موانعی وجود داشت؟

بحث اول بحث مجوزهاست که شامل پروانه تولید انفرادی و کارگاهی و شناسه صنعتگری برای صنایع دستی است. سامانه‌ای که باید این مسأله را پشتیبانی کند مدت زیادی قطع بود و بعد هم که وصل شد باز قطعی و وصلی داشت. از اینکه بگذریم این سامانه قاعده‌های خاص خود را در از این رو که رشته

بر خلاف تصور یک تعبیر یا نظریه می‌تواند این باشد که صنایع دستی جزو صنایع خرد و زودبازده هستند و همان قدر که خطر آنها را تهدید می‌کند و زود آنها را از بین می‌برد، همان قدر هم می‌توانند زود سر پا بایستند و قامت راست کنند. به همین دلیل اگر دولت با سرمایه‌های خرد و کمک‌های کوچک وارد این جریان شود با کمترین هزینه می‌تواند صنعتی را احیا کند در صورتی که صنایع سنگینی که ناگهان متوقف شده‌اند با عده‌های چند ده میلیاردری هم احیا نمی‌شوند.

